

Ovid. 3. *Amor. eleg. 10.* *Es quæ non puduit ferre, tulisse pudet.*

Idem *lib. 1. de Art.* *Es lachrymæ profant, lachrymis adamanta movebis.*

Perf. *Sat. 5.* — *Marco sub iudice palles?*

Marcus dixit, id est, assigna Marce tabellas.

Id. *Satyr. 1.* *Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc scias alter.*

Ovid. 15. *Metamorph.* *Heu quantum scelus est, in viscere viscera condit.*

*Congestoque avidum pinguescere corpore corpus,
Alteriusque animantem animantis vivere lethe.*

Virg. 8. *Æn.* *Componens manibusque manus, atque oribus ora.*

Plaut. *in Amphitr.* *Prologo justam rem & facilem esse oratum a vobis volo.*

Nam juste ab justis justus sum orator datus.

Nam iniusta ab justis imperatori non decet.

Iusta autem ab iniustis petere insipientia est,

Quippe illi inique jus ignorant, neque tenent.

Haëtenus figuræ Dictionis: sequuntur figuræ Sententiæ.

CAPUT XXV.

X I. FIGURA SENTENTIÆ

est, quæ totam sententiam aliquo animi motu afficit.

(Figura sententiæ dicitur, quia in dictionibus figurandis occupatur, nec vulgarem situm verborum mutat, corpusve orationis auget, sed varios affectus animi exprimit, & sic sententiam totam animi motu afficit, eoque ipso vitam ac motum Orationi addit. Sic ille apud Terentium figura sententiæ illustri utitur: *Filium unicum adolescentulum habeo; Ah quid dixi habere me? imo habui Chreme, nunc habeam, nec ne, incertum est.* Hæc tota Oratio sive sententia figuratur & afficitur motu dolentis. Proinde hæc est figurarum dictionis & sententiæ differentia. 1. Figura sententiæ sententias illuminat: Figura dictionis dictiones apte inter se reso.

resonantes ordinat. 2. *Illā* non potest aut debet sine animi affectu & perturbatione esse: *Hac* vero potest. 3. *Illā* vulgarem situm verborum nec mutat, nec auget: *Hac* vero mutat & auget. 4. *Illā* ad movendum & pervincendum plurimum valet: *Hac* vero ad dicendum & delectandum multum valet. 5. Illius virilis quaedam dignitas est: *Hujus* mollis & delicata venustas est. 6. *In illa* sunt nervi & thori: *in hac* sunt color & sanguis orationis, ut inquit *Talæus* l. 1. *Rhet.* c. 28.)

2. Figuræ sententiæ sunt decem.

1. Exclamatio. 2. Epanorthosis. 3. Apostrophe. 4. Prosopopœia. 5. Addubitatio. 6. Communicatio. 7. Occupatio. 8. Permissio. 9. Concessio.

(*Talæus*, & qui eum sequuntur, *διχορμῶν* hoc ordine procedunt: 1. Figura sententiæ vel est in *Logismo* vel *Dialogismo*. 2. *Logismus* est, quando sine collocatione sententiæ figuratur. 3. Estque vel *Exclamatio* vel sui ipsius *Revocatio*, *Apostrophe* & *Prosopopœia*. 4. *Exclamatio* est, &c. 5. *Revocatio* sui ipsius est, quando revocatur quippiam. 6. Estque vel *Epanorthosis* vel *Apostrophe*. 7. *Apostrophe* est, &c. 8. *Prosopopœia* est, &c. 9. *Dialogismus* est in interrogatione & responsione. 10. *Interrogatio* deliberatione & occupatione figuratur. 11. *Deliberatio* est, cum varias tanquam consultationis rationes subinde interrogamus. 12. Eaque vel in *Addubitatione* vel *Communicatione*. 13. *Addubitatio* est, &c. 14. *Communicatio* est, &c. 15. *Dialogismus occupationis* est, cum alieni consilii interrogationem occupamus, ejusque responsionem subijcimus. 16. *Occupatio* &c. 17. *Responsio* permissione & concessione figuratur. 18. *Permissio* est, &c. *A quid & his ingeminatis distinctionibus & subdistinctionibus discentium ingenia macerare convenit? An non de simplici & plano figuris ordine enumerare convenientius pro discentium captu erit? Philipp.* l. 2. *Rhetor.* & alii Figuras sententiæ novem constituunt. Quarum 1. *Interrogatio*. 2. *Subjectio*. 3. *Exclamatio*. 4. *Dubitatio*. 5. *Inopinatum* sive *paradoxon*. 6. *Communicatio*. 7. *Præteritio*. 8. *Apostrophe* sive *Aversio*. 9. *Licentia*. Alii plures supr.

LIBE
 as addunt. E
 quod supr. cap.
 vero, inopinatum
 sunt aliz reliquis
 & Orat. 48. &
 ram enumerat, &
 & 49. adjunt te
 Verum ex his de
 cendum necessariz
 merito repudiantur

1. E X
 est figura sententiæ
 expressum vel i

(Græce dicitur
 nunciando requiritur
 non doloris & s
 genere (figura sententiæ
 verbis seu inter
 tum seu adverbis
 is, poteris pro
 Particulare, impi
 tone locus sit, u
 Typus, & Labor
 Sic nos Christiani
 huius Debiti &c)

2. Nota exc
 ob, beu, ebeu
 & particula
 mirantis. 2.
 4. aliz obtus
 indignantis.

alias addunt. E quibus Præteritio Ironiæ subicitur, quod supr. cap. 8. de Ironia annotavimus. Licentiæ vero, inopinatum, interrogatio, Subjectio, & si quæ sunt aliæ reliquis sententiæ figuris subjici possunt Cic. 3. de Orat. 48. & de Orat. ad Brut. 45. figuras sententiarum enumerat, & præter eas Fab. c. 2. l. 9. tres novas & 40. adjunxit teste Claud. Minoe, in com. ad c. 28. Verum ex his decem tantum enumeratæ ad bene dicendum necessariæ judicantur, reliquæ tanquam alienæ merito repudiantur.)

CAPUT XXVI.

I. EXCLAMATIO

est figura sententiæ per adverbium exclamandi expressum vel intellectum conformata.

(Græce dicitur *Ἐκφώνησις*, quod elationem vocis pronuntiandæ requirat. Item *Ἐχρηλιασμός*, quod sensum aliquem doloris & indignationis præ se ferat. Definitio a genere (figura sententiæ) & forma, quæ ab adjunctis adverbii seu interjectionibus desumpta. Interjectiones enim seu adverbia dicas, nihil interest. Si tamen malis, poteris pro voce adverbium substituere vocabulum *Particulare*, inprimis, cum & nominibus in exclamatione locus sit, ut apud Catullum est *Jupiter. Doctis Jupiter, & laboriosis*. Item apud eundem *Dii magni!* Sic nos Christiani Germani dicere solemus: *Jesus behüt! Behüte Gott der Allmächtige, &c.*)

2. Notæ exclamationis sunt, *O, utinam, prob, ah, heu, eheu, at, atat, væ, en, ecce, euge, & particulæ similes: quarum aliæ sunt 1. admirantis. 2. aliæ optantis. 3. aliæ laudantis. 4. aliæ obtestantis. 5. aliæ ominantis. 6. aliæ indignantis. 7. aliæ objurgantis. 8. aliæ irridentis.*